

Succesvol Kwartelkoningssymposium

gens ouder dan 47 jaar. Oudere waarnemers zijn relatief gezien dus meer met andere soortgroepen bezig dan jongeren.

Gouden tips

Uit de losse opmerkingen en 'gouden tips' werden een hoop "Ga zo door" opmerkingen gegeven, maar werden ook kritische kanttekeningen geplaatst die ons kunnen helpen een aantal zaken anders te organiseren. De roep om meer samenwerking met waarneming.nl werd veelvuldig gedaan. Die samenwerking is nu alleen bij het Bijzondere Soorten Project een feit, maar we streven er naar de contacten in de komende tijd breder te maken. Ook raadden velen ons aan om nog meer energie te stoppen in het bekendmaken van telresultaten aan pers en publiek (zoals bijvoorbeeld onlangs met de 'Vogelbalans 2007') en meer werk te maken van het opleiden van (nieuwe) vrijwilligers. Veel opmerkingen waren er ook ten aanzien van materialen en kijkers ("gratis telescopen voor alle waarnemers!") en de wens om in het veld beter herkenbaar te zijn als SOVON-waarnemer (sticker op de auto, pasje voor veldwerk).

Hoe verder

De resultaten van de enquête en de gouden tips hebben weer veel stof tot nadenken gegeven. Een eerste resultaat kunt u al zien in de aanbieding van onze hoofdsponsor van de Landelijke Dag, Zeiss (zie pagina 14). Ook sterken de resultaten ons in de overtuiging te investeren in jeugd en werving & opleiding, wat onder andere ook tot uiting komt in het aantrekken van een speciale medewerkster voor dat doel (Kim Hozemans, zie SOVON-Nieuws 20 (3): 16). Verder zullen actief blijven via de WILDzoekers en door middel van cursussen en ander educatief materiaal.

Carolyn Vermanen

Nog geen 15 jaar geleden was de leefwijze van Kwartelkoningen grotendeels in nevelen gehuld en wisten we vaak niet veel meer dan de locatie van een roepend mannetje. Inmiddels is door onderzoek in o.a. Ierland, Schotland en Polen veel bekend geworden over deze intrigerende soort. Zo blijken broedparen er twee broedsels per jaar op na te houden en wisselen beide vogels daarbij van partner. De jaarlijkse sterfte van volwassen vogels bedraagt maar liefst 70-80%, zodat het voortbestaan van de populatie in hoge mate van succesvol broeden afhangt. Een voorwaarde die bij de huidige kleine snippers natuurlijke broedhabitat en de intensieve landbouw lang niet altijd gegeven is.

De periodieke 'kwartelkoningconferentie' speelde een belangrijke rol bij het initiëren van bovengenoemde onderzoeksprojecten en het opzetten van inventarisaties in de bolwerken in Oost-Europa. Dit najaar (13-16 november) vond de vijfde editie van deze conferentie plaats. Plaats van handeling was Nunspeet, en de organisatie was in handen van Vogelbescherming Nederland, de Engelse RSPB en SOVON. Bijna 40 specialisten uit 17 landen bogen zich over verschillende thema's. De eerste dag was gewijd aan trends, verspreiding, overleving en dispersie. Kwartelkoningtrends blijken binnen Europa sterk te verschillen, en er lijkt zelfs sprake van twee verschillende groepen vogels (op de Britse eilanden/NW-Frankrijk versus de rest van continentaal Europa), die ook wat betreft lichaamsgrootte en trekgedrag van elkaar afwijken. Grootschalig ringonderzoek in Tsjechië (4821 geringde individuen) liet zien dat in ieder geval mannetjes zich binnen één broedseizoen geregeld verplaatsen, en zelfs binnen hetzelfde seizoen landen als Duitsland en Zwitserland kunnen bereiken. Analyses van overleving van Duitse vogels bleken eerdere bevindingen uit Schotland te ondersteunen en bevestigen de hoge jaarlijkse sterfte.

De tweede dag stond geheel in het teken van beschermingsmaatregelen en was o.a. bedoeld voor uitwisseling van opgedane ervaringen. Vooral de RSPB is in Schotland erg succesvol met bescherming van de soort. Optimaal beheer van speciale reservaten heeft de populatie er in 10 jaar tijds doen verdubbelen, overigens zonder uitbreiding van het broedareaal (alleen de dichtheid in de bestaande gebieden is toegenomen). In Ierland wist men met behulp van gerichte maatregelen de sterke afname sinds 1980 tot staan te brengen. Ervaringen in beide landen kunnen ook beschermingsprojecten zoals die in ons land worden uitgevoerd (in het kader van het 'Beschermingsplan Kwartelkoning') op verschillende punten aanscherpen.

In de bolwerken in Oost-Europa blijft andermaal sprake van hoge dichtheden. Tegelijk wordt echter ook duidelijk dat de toetreding van de Baltische staten en Polen tot de EU grote veranderingen in het landgebruik met zich meebrengt. Slechte gronden ondergaan een verdere vegetatiesuccessie, terwijl goede gronden steeds vaker voor intensieve landbouw geschikt worden gemaakt. Ook de trend voor energiewinning uit biomassa en bio-brandstof legt een toenemende druk op het landgebruik. In Rusland, waar meer dan driekwart van de populatie huist, spelen deze problemen veel minder. De Kwartelkoningen profiteren daar van grootschalige verwaarlozing van voormalige landbouwgronden, maar de vegetatiesuccessie verloopt er vaak zo traag dat de vogels langdurig in braakliggende gebieden kunnen broeden.

Kees Koffijberg

Meer informatie over Kwartelkoningen is te vinden op www.kwartelkoning.nl en (in de loop van de winter) op www.corncrake.net.

Dank aan iedereen die de moeite nam om de vragenlijst in te vullen. Onder de snelle reageerders werden 20 BirdPix boeken verloot die inmiddels bij de gelukkigen zijn aangekomen (SOVON-Nieuws 20 (2): 6). We hopen alle waarnemers terug te kunnen betalen in de vorm van een betere organisatie en betere communicatie, cursussen en andere zaken die voor jullie van belang zijn.

Bijna 40 deelnemers uit 17 landen woonden het kwartelkoningssymposium in Nunspeet bij. (Foto: Bruno Walther)